

Kto powinien pomóc pacjentowi w doborze właściwego środka chłonnego?

Violetta Madeja

Fot. aureamar - stock.adobe.com

Środki absorpcyjne to wyroby medyczne, które towarzyszą pacjentom zmagającym się z nietrzymaniem moczu (NTM) praktycznie na każdym etapie ich leczenia. Dlatego ważne jest, aby lekarz specjalista nie tylko posiadał wiedzę na temat produktów chłonnych, ale również był otwarty na współpracę z lekarzami POZ, fizjoterapeutami, pielęgniarkami, położnymi, a także opiekunami pacjentów.

Nietrzymanie moczu, mające status choroby społecznej, dotyka pacjentów w każdym wieku. Dane epidemiologiczne wskazują, że tylko w Polsce z NTM może się zmagać nawet 2,5 mln Polek i Polaków. Dlatego ważnym aspektem pomocy pacjentom jest to, aby w gabinecie lekarza specjalisty nie tylko usłyszeli trafną diagnozę i otrzymali właściwe leczenie, ale również mieli możliwość zapoznania się z optymalnymi sposobami zabezpieczenia skóry czy bielizny przed niekontrolowanym wyciekaniem moczu.

Ważne rozmowy w gabinecie lekarskim

Lekarze przyznają, że wielu pacjentów ma poważne obawy przed poruszeniem w gabinecie delikatnej i intymnej kwestii niekontrolowanego gubienia moczu. W efekcie bardzo często czas mierzony od wystąpienia pierwszych objawów do chwili zgłoszenia problemu lekarzowi jest długi i sięga nierzadko od sześciu miesięcy do nawet trzech lat. Podczas pierwszej wizyty związanej z problemem NTM, lekarz musi nie tylko poruszyć kwestię samego leczenia, ale również pomóc pacjentowi odnaleźć się w bogatej gamie środków chłonnych.

W ocenie lekarza urologa dr. n. med. Mariusza Błewniewskiego, zastępcy kierownika Oddziału Urologii Ogólnej, Onkologicznej i Czynnościowej w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym im. Mikołaja Kopernika w Łodzi, lekarze powinni dysponować ogólną wiedzą dotyczącą wyrobów medycznych stosowanych przez pacjentów z nietrzymaniem moczu. Jest to niezbędne, po-

nieważ w Polsce to nie lekarz, ale sam pacjent lub jego opiekun decydują finalnie o nabywanym produkcie.

- *Wiedza na temat środków chłonnych pozwoli zaproponować choremu odpowiedni wyrób chłonny, natomiast pielęgniarki lub opiekunowi chorego należy pozostawić wybór odpowiedniego rodzaju i rozmiaru tego wyrobu* - tłumaczy dr Mariusz Blewniewski. Z tego powodu ważnym elementem wsparcia procesu decyzyjnego pacjentów jest, jego zdaniem, również współpraca lekarza urologa z lekarzem podstawowej opieki zdrowotnej, z fizjoterapeutą, a przede wszystkim z pielęgniarką i opiekunami chorych z NTM.

- *Współpraca ta będzie owocować wymianą doświadczenia i informacjami na temat wszystkich wyrobów chłonnych, które są lub pojawiły się ostatnio na rynku. Śledzenie nowości rynkowych, czy to wyrobów chłonnych, czy leków, jest moim zdaniem obowiązkiem każdego lekarza* - podkreśla ekspert.

Bez pomocy pielęgniarki ani rusz

W doborze optymalnego środka chłonnego istotną rolę odgrywać powinna również współpracująca z lekarzem specjalistą pielęgniarka.

- *Ze względu na brak czasu w gabinecie, nie mamy możliwości doboru środka chłonnego w trakcie wizyty pacjenta. Powinna się tym zająć pielęgniarka, która przeprowadzi wywiad, oceni ilościowo NTM oraz oceni mobilność i sprawność pacjenta. Tym samym zaplanuje opiekę, w ramach której dobierze odpowiedni rodzaj i rozmiar środka chłonnego. Rozmiar produktu należy dobrać, biorąc pod uwagę trzy kwestie: stopień mobilności pacjenta, stopień nietrzymania moczu, obwód pacjenta w pasie i biodrach* - tłumaczy dr Mariusz Blewniewski.

Dla specjalistów podstawową właściwością środków

powinno być zapewnienie suchości w okolicy krocza. W przypadku doboru produktu chłonnego należy brać pod uwagę trzy najistotniejsze kryteria: chłonność, szybkość wchłaniania i suchość.

„Chłonność badana jest przy pomocy specjalnego testu, który ma na celu określenie ilości wychwytywania i utrzymania cieczy. Szybkość wchłaniania określa szybkość pobierania płynu przez produkt chłonny. Suchość określa się za pomocą uwalniania cieczy przez produkt chłonny, krótko po absorpcji, wykorzystując papier filtracyjny umieszczony na badanym produkcie pod ciśnieniem. Uwalnianie cieczy jest miarą zdolności retencyjnej płynu po stronie chłonnej, a jednocześnie miarą suchości produktu” - czytamy w rekomendacjach Naczelnej Rady Pielęgniarek i Położnych.

- *Produkty chłonne powinny pomagać osobom z NTM zabezpieczyć się przed niekontrolowanym wyciekami moczu i mają do spełnienia trzy podstawowe funkcje: ochronę skóry przed drażniącym działaniem moczu, zbiórkę wydalanego moczu i stolca oraz ochronę bielizny osobistej, pościeli i ubrania* - podkreśla dr Blewniewski. Dodaje, że jego zdaniem o tym, czy produkt spełnia te funkcje, decyduje kilka parametrów, które ocenia się w odniesieniu do:

- użytkownika - sprawność fizyczna, aktywność społeczna, samodzielność w stosowaniu produktów,
- produktu - zdolność pochłaniania, szybkość wchłaniania i wiązania moczu w żel oraz zdolność zatrzymania i ilość moczu, który wypływa z produktu; łatwość założenia i dopasowania, kształt, obecność ściągacza elastycznego oraz obwódki ochronnych,
- stosowania - potrzeby opiekunów, ergonomia i łatwość w zakładaniu, czytelne instrukcje, łatwość utylizacji, koszt, bezpieczeństwo produktu i brak wycieków.

Lekarze mający uprawnienia do ordynacji zleceń na refundowane środki chłonne (warunkiem jest posiadanie umowy z Narodowym Funduszem Zdrowia) to:

- chirurg,
- chirurg dziecięcy,
- chirurg onkologiczny,
- onkolog kliniczny,
- onkolog i hematolog dziecięcy,
- geriatra,
- ginekolog onkologiczny,
- ginekolog i położnik,
- neurolog,
- neurolog dziecięcy,
- urolog,

- urolog dziecięcy,
- lekarz podstawowej opieki zdrowotnej,
- lekarz rodzinny,
- pediatra,
- internista,
- lekarz z zakresu opieki paliatywnej i hospicyjnej, realizowanej w warunkach domowych.

Inne zawody medyczne uprawnione do wypisywania zleceń na refundowane środki chłonne:

- felczer,
- pielęgniarka,
- położna.

Źródło: Obwieszczenie ministra zdrowia z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie wykazu wyrobów medycznych wydawanych na zlecenie.